

16. საქართველოს პარლამენტის დადგენილება აფხაზეთის ავტონომიურ რესპუბლიკაში აპარტიდული და რასისტული საკანონმდებლო პრაქტიკის შესახებ, 1994 წლის 10 მარტი.

საქართველოს პარლამენტის დადგენილება აფხაზეთის ავტონომიურ რესპუბლიკაში აპარტიდული და რასისტული საკანონმდებლო პრაქტიკის შესახებ

აფხაზი სეპარატისტები, მათთან ალიანსში მყოფი გარეშე რეაქციული ძალები და დაქირავებულები, რომლებიც აფხაზეთის რეგიონში ძალადობით დაეუფლნენ სუვერენული საქართველოს ტერიტორიას, ცივილიზებული მსოფლიოს თვალწინ აგრძელებენ თანამედროვეობისათვის უპრეცედენტო ეთნიკურ წმენდას, მშვიდობიანი ქართველი მოსახლეობის ჟლეტას. გრძელდება ასიათასობით ადამიანის ლტოლვილებად და ხიზნებად გადაქცევის პროცესი, ხორციელდება გენოციდის სრულმასშტაბიანი პოლიტიკა.

ხელყოფილია საერთაშორისო სამართლის პრინციპები, საქართველოს კანონმდებლობა, ადამიანის უფლებათა საყოველთაოდ აღიარებული ელემენტარული ნორმები.

აღნიშნული ტრაგიკული შედეგები მნიშვნელოვნად განაპირობა აფხაზეთის ასსრ უმაღლესი საბჭოს პოლიტიკამ საკანონმდებლო საქმიანობის ხაზით. ხელისუფლების ეს ორგანო, რომელიც მოწოდებული იყო თანაბრად დაეცვა ავტონომიური რესპუბლიკაში მცხოვრები ყველა ერის ინტერესები, ფაქტობრივად აფხაზური ფაშიზმის იურიდიულ ინსტრუმენტად, აპარტიდის, რასიზმისა და გენოციდის პოლიტიკურ ბერკეტად გადაიქცა.

ამ უმძიმეს მოვლენებს სამართლებრივი ბიძგი მისცა აფხაზეთის ასსრ 1991 წლის 9 ივლისის კანონმა “აფხაზეთის ასსრ უმაღლესი საბჭოს დეპუტატთა არჩევნების შესახებ” (1991 წლის 27 აგვისტოს ცვლილებებით).

აღნიშნული კანონი აფხაზი ეროვნების წარმომადგენლებს, რომლებიც ავტონომიური რესპუბლიკის მოსახლეობის მხოლოდ 18 პროცენტს შეადგენენ, სხვა ერებთან შედარებით საპარლამენტო უმრავლესობის გარანტიას აძლევდა – 28 ადგილს, მკვიდრ ქართველებს – მოსახლეობის 47,6 პროცენტს – 26 ადგილს, ხოლო დანარჩენ ეროვნულ უმცირესობას – 11 ადგილს.

საარჩევნო კანონის მითითებული ნორმა აშკარად ეწინააღმდეგება “ადამიანის უფლებათა საყოველთაო დეკლარაციის” (1948 წ.) მე-2, მე-7 და 21-ე მუხლების, “სამოქალაქო და პოლიტიკური უფლებების შესახებ” საერთაშორისო პაქტის (1966 წ.) მე-2, 25-ე და 26-ე მუხლების და სხვა საერთაშორისო სამართლებრივი დოკუმენტებით გათვალისწინებულ მოთხოვნებს, რომლებიც განსაზღვრავენ კანონის წინაშე ყველა ადამიანის თანასწორობას, უფლე-

ბათა და თავისუფლებათა თანაბარფლობას, საყოველთაო და თანასწორი სა-
არჩევნო უფლების საფუძველზე არჩევნებში და სახელმწიფოს მართვაში
ადამიანის მონაწილეობის შესაძლებლობას მისი ეროვნული კუთვნილების
და სხვა ნიშნების მიუხედავად.

ეროვნული ნიშნის მიხედვით ადამიანის პოლიტიკურ უფლებათა შეზღუდ-
ვის დაწესებამ უპრეცედენტო დისკრიმინაციულ მდგომარეობაში ჩააყენა
აფხაზეთში მცხოვრები მკვიდრი ქართველი მოსახლეობა, რომელიც მოსახ-
ლეობის თითქმის ნახევარს შეადგენს, აგრეთვე რუსები, სომხები, ბერძნები
და სხვა ეროვნული უმცირესობანი და რასობრივი დისკრიმინაციის ფორმა
მიიღო.

“რასობრივი დისკრიმინაციის ყველა ფორმის ლიკვიდაციის შესახებ” 1966
წლის 7 მარტის საერთაშორისო კონვენციის პირველი მუხლი “რასობრივ
დისკრიმინაციად” მიიჩნევს ნებისმიერ განსხვავებას, გამონაკლისს, შეზ-
ღუდვას ან უპირატესობას რასის, კანის ფერის, წარმოშობის, ეროვნული ან
ეთნიკური ნიშნის მიხედვით, რომელთა მიზანია პოლიტიკური, ეკონომი-
კური, სოციალური, კულტურული ან საზოგადოებრივი ცხოვრების სხვა ნე-
ბისმიერ სფეროში თანასწორობის საფუძველზე ადამიანის ძირითადი უფ-
ლებებისა და თავისუფლებების აღიარების, გამოყენებისა და განხორციელე-
ბის გაუქმება ან შელახვა.

უფრო მეტი, ანტიქართული, ანტისახელმწიფოებრივი პოლიტიკის გატარე-
ბა მიზნობრივად განხორციელდა თვით აფხაზეთის კონსტიტუციის უხეში
დარღვევის გზითაც. კონსტიტუციით აფხაზეთის სამართლებრივი სტატუ-
სის საკითხებზე კანონებისა და სხვა აქტების მიღება ავტონომიური რესპუბ-
ლიკის კონსტიტუციაში ცვლილებებთან დაკავშირებულ საკითხებზე, რე-
ფერენდუმის ჩატარების და უმაღლესი თანამდებობის პირების, აგრეთვე
შესაბამისი ორგანოების არჩევის თუ დანიშვნის შესახებ გადაწყვეტილებე-
ბის მიღება უნდა განხორციელებულიყო აფხაზეთის ასსრ უმაღლესი საბჭოს
დეპუტატთა ხმების საერთო რაოდენობის ორი მესამედით.

მიუხედავად ამისა, აფხაზეთის ასსრ ხელმძღვანელობამ აფხაზეთის სახელ-
მწიფო სუვერენიტეტის შესახებ უკანონოდ გამოცხადებული დეკლარაციის
მოშველიებით თანმიმდევრულად დაიწყო საკანონმდებლო და ორგანიზა-
ციული ღონისძიებების გატარება, რომელთა საბოლოო მიზანი იყო საქართ-
ველოს ტერიტორიული მთლიანობის დარღვევა და აფხაზეთის საქართვე-
ლოს შემადგენლობიდან გასვლა.

სეპარატისტულმა პოლიტიკამ და ანტიკონსტიტუციურმა მოქმედებამ ქარ-
თველი დეპუტატები, ასევე ეროვნულ უმცირესობათა დეპუტატების ნაწი-

ლი აიძულა დაეტოვებინათ პარლამენტი. ამის შედეგად ავტონომიური რესპუბლიკის ხელისუფლების უმაღლესი ორგანო – უმაღლესი საბჭო და მისი პრეზიდიუმი მონოეთნიკურ ფორმირებებად გადაიქცნენ.

პრეზიდიუმი, რომლის წევრთა უმრავლესობას შეადგენდნენ აფხაზები, ავტონომიური რესპუბლიკის კონსტიტუციის 103-ე მუხლის დარღვევით ახორციელებდა ფაქტობრივ საკანონმდებლო საქმიანობას, რის უფლებაც მას არ ჰქონდა.

მაგალითად, პრეზიდიუმის დადგენილებით 1991/92 წლებში მიიღეს ნორმატიული აქტები, რომლითაც საქართველოს რესპუბლიკის მთელი რიგი კანონები აფხაზეთის ტერიტორიაზე გამოცხადებულ იქნა იურიდიული ძალის არმქონედ. ასეთივე ანტიკონსტიტუციური წესით შეიქმნა აფხაზეთის ე.წ. საბაჟო სამსახური, პროკურატურა და შინაგან საქმეთა სამინისტრო კი აფხაზეთის იურისდიქციას დაექვემდებარა. პრეზიდიუმმა თავის ხელში აიღო საკადრო საკითხების გადაწყვეტაც, შემოიღეს აფხაზეთის ტერიტორიაზე მოქალაქეთა ჩაწერის დროებითი აკრძალვის ნორმები, უფრო მეტიც, დაწესდა საბაჟო საზღვარი და განისაზღვრა სამსახურებრივ საქმეებზე აფხაზეთის რესპუბლიკიდან საზღვარგარეთ მოქალაქეთა გასვლის წესი. კონფლიქტის გაჩაღებაში დენტის როლი შეასრულა პრეზიდიუმისა და პირადად მისი თავმჯდომარის უშუალო დაქვემდებარებაში უკანონო შეიარაღებული ნაწილების შექმნამ.

მოახდინეს რა ხელისუფლების უზურპაცია, შოვინიზმით განმსჭვალულმა აფხაზმა კანონმდებლებმა 1992 წლის 24 ივლისს მიიღეს გადაწყვეტილება, რომლის თანახმად წყდებოდა აფხაზეთის ასსრ 1978 წლის კონსტიტუციის მოქმედება და აღადგინეს 1925 წლის აფხაზეთის საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკის კონსტიტუცია მაშინ, როდესაც 1925 წელს არავითარი ამგვარი საკანონმდებლო აქტი არ მიღებულა. იმ დროს არსებობდა მხოლოდ ასეთი დოკუმენტის პროექტი. უგულებელყვეს ელემენტარული კონსტიტუციური პრინციპი, რომლის შესაბამისად ამგვარი გადაწყვეტილების მიღებას დეკლარატორი ხმების ორი მესამედი სჭირდებოდა.

საქართველოს სახელმწიფო ხელისუფლების უმაღლესი ორგანოები, ერთიანი საკანონმდებლო უზრუნველყოფის ორგანიზების მიზნით, შესაბამისად აუქმებდნენ, აჩერებდნენ ან იურიდიული ძალის არმქონედ აცხადებდნენ ამგვარ ანტიკონსტიტუციურ, ანტიდემოკრატიულ აქტებს, რომელთა მიზანი იყო აპარტიდის ოფიციალური დაკანონება, აფხაზთა ბატონობა რესპუბლიკაში მცხოვრებ სხვა ერებზე.

ფაქტობრივად აფხაზ პოლიტიკურ ლიდერთა ამგვარი საკანონმდებლო საქმიანობით ჩადენილია დანაშაული მშვიდობისა და კაცობრიობის წინააღმდეგ აპარტიდის სახით, რაც განიხილება რასიზმის უკიდურეს ფორმად და 1974 წლის შესაბამისი კონვენციის მე-2 მუხლის თანახმად ნიშნავს ისეთ პოლიტიკას და პრაქტიკას, მათ შორის საკანონმდებლო ხასიათის ზომებს, რომელთა მიზანია ერთი რომელიმე ჯგუფის ადამიანთა სხვა ჯგუფზე ბატონობის დამყარება და შენარჩუნება.

აფხაზეთის ასსრ უმაღლესი საბჭოს პოლიტიკოსთა ექსტრემისტული დაჯგუფების უკანონო, ანტიკონსტიტუციური მოქმედება, მათ შორის თვით აფხაზეთის კონსტიტუციის ხელყოფა, ადამიანის საყოველთაოდ აღიარებულ უფლებათა უხეში დარღვევა, პლანეტის მასშტაბით უპრეცედენტო რასობრივი დისკრიმინაცია და აპარტიდის პოლიტიკა არ შეიძლება დარჩეს მწვავე რეაგირებისა და სამართლებრივი შეფასების გარეშე როგორც საქართველოს ხელისუფლების, ასევე მსოფლიო თანამეგობრობის მხრიდან.

საქართველოს პარლამენტი ადგენს:

1. საერთაშორისო სამართლის იმპერატიული პრინციპებისა და “სახელმწიფო ხელისუფლების შესახებ” საქართველოს რესპუბლიკის კანონის მე-6 მუხლის მე-4 პუნქტის, აგრეთვე მე-7 მუხლის ბოლო აბზაცის შესაბამისად გაუქმდეს აფხაზეთის ასსრ 1991 წლის 9 ივლისის კანონი “აფხაზეთის ასსრ უმაღლესი საბჭოს დეპუტატთა არჩევნების შესახებ” (1991 წლის 27 აგვისტოს ცვლილებებით).
2. დათხოვნილ იქნეს აღნიშნული კანონის საფუძველზე არჩეული აფხაზეთის ასსრ უმაღლესი საბჭო.
3. აფხაზეთის ასსრ უმაღლესი საბჭოს წევრებს მოეხსნათ სადეპუტატო იმუნიტეტი.
4. დაევალოს საქართველოს რესპუბლიკის პროკურატურას სისხლის სამართლის პასუხისგებაში მისცეს აფხაზეთის ასსრ უმაღლესი საბჭოს ის ყოფილი დეპუტატები, რომლებმაც ჩაიდინეს დანაშაული მშვიდობისა და კაცობრიობის წინააღმდეგ.
5. აფხაზეთის მინისტრთა საბჭოს მიენიჭოს დროებით ევაკუირებული ორგანოს სტატუსი; შესაბამისი საკანონმდებლო აქტების მიღებისა და აფხაზეთის ავტონომიურ რესპუბლიკაში ახალი არჩევნების ჩატარებამდე მან განახორციელოს აფხაზეთის სახელმწიფო ხელისუფლების უმაღლესი ორგანოს ფუნქციები.
6. იურიდიული ძალის არმქონეა ყველა საკანონმდებლო თუ კანონქვემდებარე აქტი, რომლებიც ეწინააღმდეგება საქართველოს რესპუბლიკის კანონმ-

დებლობას და მიღებულია სეპარატისტთა დაჯგუფების კონტროლს დაქვემდებარებული ან მათთან ალიანსში მყოფი სტრუქტურების მიერ.

7. ბათილია ყველა გადაწყვეტილება, აგრეთვე სამოქალაქო-სამართლებრივი გარიგება, რომლებიც არღვევენ მოქალაქის, იურიდიული პირის, სახელმწიფოს საკუთრების და სარგებლობის უფლებას აფხაზეთის ტერიტორიაზე.

8. პირები, რომლებიც უკანონოდ შემოვიდნენ აფხაზეთის ტერიტორიაზე, ჩაეწერნენ, დაეპატრონენ საცხოვრებელ ფართს, მიწის ნაკვეთს, სხვა მატერიალურ ფასეულობას, არიან უკანონო მიგრანტები და საქართველოს მოქმედი კანონმდებლობის შესაბამისად რესპუბლიკიდან ნებაყოფლობით გაუსვლელობის შემთხვევაში გაძევებული იქნებიან.

9. უცხოელები, რომლებიც საქართველოს წინააღმდეგ მონაწილეობენ საბრძოლო მოქმედებებში, როგორც მშვიდობისა და ადამიანის წინააღმდეგ მიმართული სამხედრო დანაშაულის სუბიექტები, პასუხს აგებენ სისხლის სამართლის კანონის მთელი სიმკაცრით.

საერთაშორისო სამართლის თანახმად ამ პირებზე არ გავრცელდება ხანდაზმულობისა და თავშესაფრის მინიჭების უფლება და რომელ ქვეყანაშიც უნდა იმყოფებოდნენ, ისინი გადმოეცემიან საქართველოს ხელისუფლებას დასასჯელად.

10. საქართველოს პარლამენტი რესპუბლიკის ტერიტორიული მთლიანობის და პოლიტიკური სუვერენიტეტის დარღვევად, ქვეყნის შინაურ საქმეებში უხეშ ჩარევად მიიჩნევს ნებისმიერ ფინანსურ თუ მატერიალურ-ტექნიკურ დახმარებას აფხაზი სეპარატისტებისათვის და არ კისრულობს არავითარ პასუხისმგებლობას წარმოშობილ ვალდებულებებზე.

11. ეთხოვოს გაერთიანებული ერების ორგანიზაციას აფხაზეთის რეგიონში გენოციდის მასობრივი ფაქტების ადგილზე შესწავლისა და საერთაშორისო ტრიბუნალისათვის მასალების მოსამზადებლად საქართველოში მოავლინოს წარმომადგენლები.

საქართველოს პარლამენტის სპიკერის მოადგილე ვახტანგ რჩეულიშვილი.

1994 წლის 10 მარტი.

(საქართველოს პარლამენტის უწყებები, 1994, # 16, გვ. 24-29)